

Sygn. akt: I C 550/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2023 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie, I Wydział Cywilny,

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Tomasz Cichocki
Protokolant:	sekret. sąd. Krystian Kuciński

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 lutego 2023r. w O.

sprawy z powództwa A. C. i R. C.

przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o ustalenie ewentualnie ustalenie i zapłatę,

I. ustala, że nieważna jest umowa kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) z dnia 26 marca 2008r. zawarta przez powodów A. C. i R. C. z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W., poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 6.434,00 (sześć tysięcy czterysta trzydzieści cztery) złote tytułem zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, w tym kwotę 5.434,00 (pięć tysięcy czterysta trzydzieści cztery) złote tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Tomasz Cichocki

Sygn. akt: I C 550/22

UZASADNIENIE

Powodowie A. C. i R. C. pozwem z dnia 4 maja 2022 r. wniesionym przeciwko pozwanemu (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniosli o:

1. ustalenie, że umowa kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) zawarta 26 marca 2008 r. pomiędzy powodami a (...) Bank S.A. z siedzibą w W., którego następcą prawnym jest (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. – jest nieważna,

2. ewentualnie:

a. ustalenie, że wymieniona w pkt 1 umowa kredytu zawiera postanowienia niedozwolone, które nie wiążą powodów, tj.:

- § 2 ust. 1 – w zakresie, w jakim postanowienie to przewiduje, że kwota kredytu jest denominowana (waloryzowana) w walucie franka szwajcarskiego na zasadach określonych w umowie;

- § 2 ust. 2;

- § 2 ust. 3;

- § 4 ust. 1a;

- § 9 ust. 2 zdanie drugie, trzecie i czwarte;

b. zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 10.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi za okres od 9 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty,

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych i opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za okres od uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powodowie podnieśli, iż zawarli z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W. w dniu 26 marca 2008 r. umowę kredytu na cele mieszkaniowe (...). Na podstawie tej umowy pozwany udzielił powodom kredytu w kwocie 130.000,00 zł denominowanego (waloryzowanego) w walucie franka szwajcarskiego. W ocenie powodów umowa kredytu jest nieważna, a ponadto zawiera postanowienia niedozwolone, które ich nie wiążą. W umowie kredytu bank zawarł niedozwolone postanowienia umowne dotyczące klauzul waloryzacyjnych, które skutkują nieważnością umowy na podstawie art. 353¹ k.c., art. 69 ustawy Prawo bankowe i art. 58 § 1 k.c. ponieważ kształtują one prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają ich interesy, a przy tym nie zostały uzgodnione indywidualnie, lecz przy wykorzystaniu wzorca opracowanego przez bank, na który powodowie nie mieli żadnego wpływu. Powodowie podnieśli również, że pomimo wielokrotnego powoływania się w umowie i regulaminie na Tabelę Kursów obowiązującą w banku, tabela ta nie została w żaden sposób zdefiniowana. Mechanizm indeksacji określony postanowieniami umowy kredytu indeksowanego dotyczy głównych świadczeń stron umowy kredytu. Są to zatem postanowienia określające essentialia negotii umowy kredytu. Powodowie wskazali, że jeżeli najistotniejsze postanowienia umowy są nieważne, wówczas nieważna jest cała umowa. W ocenie powodów, eliminacja postanowień abuzywnych przy jednoczesnym obowiązywaniu umowy w pozostałym zakresie oznaczać będzie, że umowa o kredyt po eliminacji tych postanowień nie będzie już odpowiadać tym założeniom, które strony przyjęły, i co najważniejsze, nie będzie określać kwoty kredytu. Powodowie posiadają interes prawny w ustaleniu nieważności wobec wyeliminowania z życia stanu niepewności co do istnienia lub nie długoterminowego stosunku prawnego.

(pozew k. 4-12)

Pozwany (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości. W odpowiedzi na pozew zaprzeczył m.in., że nie wypełnił obowiązku informacyjnego w zakresie dotyczącym ryzyka związanego z zaciągnięciem kredytu indeksowanego do (...), że powód nie miał możliwości negocjowania treści postanowień umownych oraz, że pozwany kształtował tabele kursowe w sposób dowolny. Pozwany zaprzeczył również, aby umowa kredytu zawierała postanowienia niedozwolone oraz by umowa kredytu była nieważna. Pozwany zakwestionował również wszelkie wyliczenia załączone do pozwu jako nieoparte żadnymi argumentami i nieznajdujące oparcia w przepisach prawa i zasadach ekonomii. Pozwany ponadto podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powodów, potrącenia wierzytelności powoda z wzajemną wierzytelnością pozwanego w kwocie 181.734,03 zł, jak również zarzut zatrzymania tej kwoty.

(odpowiedź na pozew k. 42-65)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Powodowie A. C. oraz R. C. zawarli z poprzednikiem prawnym powoda (...) Bank (...) S.A. w (...) Bankiem S.A. w W., w dniu 26 marca 2008 r., umowę kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...). Bank udzielił powodom kredytu

w wysokości 130.000,00 zł „denominowanego (waloryzowanego) w walucie (...) na okres 360 miesięcy od dnia 26 marca 2008 r. do dnia 5 marca 2038 r. (§ 2 ust. 1 umowy).

Umowa kredytu obejmowała zakup lokalu nr (...) położonego w O. przy ul. (...). Ustalono wówczas wartość kosztorysową inwestycji na 260.000,00 zł, w tym wartość szacunkową wyposażenia na 0 zł (§ 3 ust. 1-2 umowy).

Kwota kredytu lub transzy miała zostać określona według kursu kupna dewiz dla ww. waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązująca w Banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu (§ 2 ust. 2). Nadto umowa zawierała zastrzeżenie, że o wysokości wykorzystanego kredytu, wysokości odsetek w okresie karencji oraz wysokości rat kapitałowo-odsetkowych w w/w walucie Bank miał poinformować kredytobiorców w terminie 7 dni od dnia całkowitego wykorzystania kredytu na zasadach określonych w Ogólnych Warunkach Kredytowania w Zakresie Udzielania Kredytów na Cele Mieszkaniowe oraz Kredytów i P. hipotecznych w (...) Banku S.A. (dalej: (...)) (§ 2 ust. 3 umowy).

Uruchomienie kredytu nastąpić miało jednorazowo w dniu 1 kwietnia 2008 r. w formie przelewu na rachunek wskazany przez sprzedających w kwocie 130.000,000 zł. Ustalono w umowie zostało, że kredyt wykorzystywany jest w złotych przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości kwoty kredytu według kursu kupna dewiz dla (...) zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania danej transzy. (§4 ust. 1 i 1a umowy).

Oprocentowanie (stopa procentowa) kredytu w całym okresie kredytu jest zmienne i stanowi sumę zmiennej stawki odniesienia oraz stałej marży banku w wysokości 1,80 punktów procentowych z zastrzeżeniami szczegółowo określonymi w ust. 6 i § 11a umowy. W dniu zawarcia umowy oprocentowanie kredytu wynosi 4,60 % w stosunku rocznym i jest równe stawce odniesienia, którą jest stawka rynku pieniężnego LIBOR – 3 miesięczny z zaokrągleniem do dwóch miejsc po przecinku, z ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc zawarcia umowy publikowana na stronie serwisu (...) lub na jakimkolwiek ekranie zastępczym, powiększonej o marżę banku (§ 8 ust. 1-2 umowy).

Powód zobowiązany był, po okresie wykorzystania kredytu, do spłaty kredytu z odsetkami w 359 równych ratach miesięcznych w dniu 5 każdego miesiąca, począwszy od 5 maja 2008 roku. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych określona była w (...). Spłata rat kapitałowo-odsetkowych dokonywana jest w złotych po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla (...) zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych w złotych zależy od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla (...) obowiązującego w Banku w dniu spłaty, a tym samym zmiana wysokości ww. kursu waluty miała wpływ na ostateczną wysokość spłaconego przez powoda kredytu. Powód umocował Bank do obciążania/składania dyspozycji przelewu środków z jego rachunku w Banku, kwotą wymagalnych zobowiązań wynikających z umowy. W przypadku braku środków pieniężnych na rachunku, Bank został upoważniony do zaspokojenia roszczeń z tytułu przedmiotowej umowy z pierwszych wpływów na ów rachunek niezależnie od innych dyspozycji. Owo pełnomocnictwo dla Banku nie mogło być odwołane ani zmienione do dnia całkowitej spłaty kredytu wraz odsetkami oraz innymi zobowiązaniami wynikającymi z umowy i nie gasło ze śmiercią powoda. Powód wyraził zgodę, by bank jako strona umowy rachunku bankowego był jednocześnie pełnomocnikiem upoważnionym do dysponowania ww. rachunkiem (§ 9 ust. 1-4 umowy).

Zabezpieczeniem kredytu była hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 260.000,00 złotych oraz cesja na rzecz banku praw z umowy ubezpieczenia lokalu mieszkalnego od ognia i innych zdarzeń losowych (§10 ust. 1 umowy).

Umowa powyższa zawarta została z powodami – jako konsumentami, za pomocą ustalonego wzorca umowy, a treść zapisów nie była z powodami indywidualnie ustalana, powodowie nie byli informowani o ryzyku wiążącym się z zaciągnięciem kredytu „w walucie obcej”, mechanizmie przeliczania zadłużenia z (...) na PLN i odwrotnie. Celem kredytu było uzyskanie środków na cele mieszkaniowy – zakup większego mieszkania. Żadne z powodów nie miało doświadczenia w zakresie kredytów z udziałem waluty obcej. O możliwości istnienia w ich umowie klauzul

niedozwolonych powodowie powzięli wiedzę z doniesień medialnych ok. 2020r., wiedzę na ten temat po konsultacji z prawnikiem w 2021r.

(dowód: zeznania powodów 98v-99v)

W dniu 1 kwietnia 2008 roku doszło do uruchomienia kredytu Bank w łącznej kwocie 130.000,00 zł.

(dowód: zestawienie banku k. 19-22)

Powodowie dokonywali regularnych spłat wymagalnych rat. W okresie od 1 kwietnia 2008 r. do 12 grudnia 2021 roku powodowie dokonali łącznie spłaty rat kapitałowo-odsetkowych kredytu, spłacając je w kwocie 105.677,68 zł.

(dowód: zestawienie banku k. 19-22)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Roszczenie powodów o ustalenie, że umowa kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) zawarta w dniu 26 marca 2008 r. jest nieważna zasługiwało na uwzględnienie.

Między stronami bezsporny był fakt zawarcia umowy kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...).

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie dołączonych do akt dokumentów, a nadto w oparciu o zeznania powodów, nie znajdując podstaw do podważenia ich wiarygodności.

Sąd dopuścił dowód z zeznań świadków M. Ś. (k. 182-188) oraz I. K. (k. 190-194), przy czym w ocenie Sądu nie wniosły one niczego istotnego do rozpoznania sprawy. W szczególności świadek I. K. nie była pracownikiem (...) Bank S.A. i nie brała udziału w procesie zawierania umowy z powodami. Stąd nie posiadała ona żadnej wiedzy na temat okoliczności faktycznych sprawy związanych z zawarciem umowy ani też wiedzy o procedurach w tym zakresie stosowanych przez (...) Bank S.A. Z kolei jej zeznania w pozostałym zakresie w jakim odnosiły się do ogólnych zasad funkcjonowania banków dotyczą oraz tworzenia tabel kursowych przez pozwany bank, tj. okoliczności odnoszących się do sposobu wykonywania umowy przez pozwanego, co nie jest istotną okolicznością dla rozpoznania sprawy. Podobnie, co do zeznań świadka M. Ś., należy wskazać, że nie brał on udziału w zawarciu umowy z powodami, a jego wiedza w tym zakresie ograniczała się do ogólnych procedur stosowanych w banku. W szczególności zeznania te nie stanowią dowodu, iż jakiegokolwiek postanowienia umowy, w szczególności odnoszące się do ryzyka walutowego, klauzul wymiany czy też tabel kursowych były negocjowane indywidualnie z powodami. Zeznania te potwierdzają przy tym, iż w zakresie klauzul indeksacyjnych ograniczono się jedynie do odesłania do kursów tabelarycznych, a klient banku nie uzyskiwał wiedzy na temat sposobu jej konstruowania przez bank ani tym bardziej nie miał na to wpływu (k. 184 – ad. 6). Wobec faktu, iż świadek nie był uczestnikiem procesu zawierania umowy z powodami jego zeznania nie są także dowodem tego jakie informacje w rzeczywistości co do zaciąganego zobowiązania zostały powodom przekazane, w szczególności nie mają one waloru podważającego wiarygodność zeznań powodów.

Sąd natomiast dał wiarę w całości zeznaniom powodów, w szczególności w zakresie wypełnienia przez bank obowiązków informacyjnych, nie zostały bowiem zaoferowane żadne dowody przeciwne bądź podważające wiarygodność powodów.

Z kolei złożone do akt sprawy prywatne ekspertyzy (k. 79-135) potraktowane zostały przez Sąd jak pozostałe dokumenty prywatne. Nie są one więc źródłem wiedzy fachowej, a rozwinięciem argumentacji strony składającej, a przedstawione stanowiska, rekomendacje i raporty (w tym również od Komisji Nadzoru Finansowego) mogą być traktowane tylko w kategorii opinii niewiążących Sądu. Stanowiły one dowód wyłącznie tego, że osoby, które je sporządziły, złożyły oświadczenie w nich zawarte, tym samym przypisano im jedynie walor stanowiska strony, a nie opinii sporządzonej przez biegłego sądowego.

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. pominął wniosek powodów (zawarty w pkt 6 pozwu) oraz wniosek pozwanego (zawarty w pkt II.4 odpowiedzi na pozew) o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu bankowości, jako dotyczący okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia (k. 199v). Przedmiotem postępowania było ustalenie czy zawarte postanowienia umowy mają charakter abuzywny, tj. ustalenia czy są one sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają interes konsumentów. W dalszej kolejności, dokonanie oceny, czy eliminacja klauzul abuzywnych pozwala czy też nie, na dalsze wykonywanie umowy. Zdaniem Sądu, nie wymaga to wiedzy specjalnej biegłego sądowego, a jest kwestią prawidłowego stosowania przepisów prawa. Z kolei analiza i ocena postanowień umownych w kontekście norm prawnych należy do Sądu.

Powodowie w pierwszej kolejności domagali się ustalenia nieważności umowy o kredyt na cele mieszkaniowe (...) nr (...) z dnia 26 marca 2008 r. Tytułem roszczenia ewentualnego żądali ustalenia, że wymieniona umowa kredytu zawiera postanowienia niedozwolone, które nie wiążą powodów, tj.: § 2 ust. 1, § 2 ust. 2, § 2 ust. 3, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2 zdanie drugie, trzecie i czwarte oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów kwoty 10.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi za okres od 9 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty.

Mając na uwadze tak sformułowane żądania pozwu, w pierwszej kolejności należy wskazać, że powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy czy bezskuteczności poszczególnych jej postanowień na podstawie art. 189 k.p.c. Zgodnie z art. 189 k.p.c. można domagać się stwierdzenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli strona ma w tym interes prawny, rozumiany jako obiektywną potrzebę usunięcia wątpliwości lub niepewności co do istnienia lub charakteru stosunku łączącego ją z inną stroną. Przyjmuje się, że interesu w wytoczeniu powództwa o ustalenie nie ma, jeżeli swój cel strona może osiągnąć formułując dalej idące żądanie, które będzie czynić zadość jej potrzebom, np. w formie żądania zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie nieistniejącego lub nieważnego stosunku prawnego. Jednak w okolicznościach rozpoznawanej sprawy sformułowanie takiego roszczenia nie doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości co do stosunku prawnego i nie zakończy definitywnie sporu na wszystkich płaszczyznach tego stosunku oraz nie zapobiegnie ewentualnym sporom w przyszłości, stąd sytuacja powodów nie zostanie jednoznacznie określona.

Stąd interes prawny powodów w wystąpieniu z żądaniem pozwu polega na prawie do definitywnego usunięcia niepewności prawnej. Ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny eliminuje niepewność co do tego, na jakich zasadach będą miały miejsce ostateczne rozliczenia pomiędzy stronami, co usunie obiektywny stan niepewności prawnej, kreujący interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c., który to interes musi tu być rozumiany szeroko. Wskazana ocena jest już w zasadzie utrwalona w orzecznictwie Sądów Apelacyjnych dotyczącym tzw. „kredytów frankowych” i nie budzi wątpliwości.

Przyjęcie przez Sąd istnienia interesu prawnego po stronie powodów, co do żądań sformułowanych w pozwie, implikuje w dalszej kolejności dokonanie oceny ważności zawartej umowy i jej rzeczywistego charakteru, a następnie przeprowadzenie analizy umowy kredytowej w zakresie zawarcia w niej klauzul abuzywnych dotyczących mechanizmu indeksacji ewentualnego wpływu wyżej wymienionych klauzul na dalszy byt prawny całej umowy bądź jej poszczególnych postanowień.

Zgodnie z art. 58 § 1-3 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest też czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Kredyt udzielony powodom miał charakter kredytu indeksowanego. Kwota kredytu była ustalona w PLN i dopiero w efekcie zabiegu waloryzacyjnego przeliczono ją na (...). Fakt zawarcia umowy kredytu indeksowanego do (...) co do zasady nie był między stronami sporny. Sąd w zakresie treści umowy i czynności ją poprzedzających oparł się na dokumentach złożonych przez obie strony, w tym umowie kredytu, jak również zeznaniach powodów i świadków.

Sporne były natomiast między stronami określone postanowienia umowy kredytu oraz inne okołokontraktowe czynności wzajemne stron.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1896) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zawarta przez powodów w dniu 26 marca 2008 r. umowa jest właśnie taką umową kredytu. W jej wykonaniu bank udostępnił kredytobiorcom określoną sumę kredytową w złotych. Kredytobiorcy byli natomiast zobowiązani do zwrotu w ratach kredytowych, z odsetkami i należnościami okołoumownymi. Zawarte w niej były essentialia negotii umowy kredytowej. Bank udzielał kredytu w kwocie 130.000,00 zł, a kredytobiorcy mieli to zwrócić uiszczając 359 miesięcznych rat kapitałowo-odsetkowych.

Na ocenę postanowień umowy nie ma wpływu fakt, że kwota udzielonego kredytu miała być indeksowana kursem waluty obcej przez przeliczenie wysokości sumy kredytowej wypłaconej w walucie polskiej na walutę obcą, ustalenie rat spłaty w walucie obcej i następnie przeliczanie wartości konkretnych spłat dokonywanych w walucie polskiej na walutę obcą i odpowiednio do tego określanie wysokości pozostałego do spłaty zadłużenia w tej właśnie walucie (...).

Art. 358¹ § 2 k.c. wprost przewiduje możliwość zastrzeżenia w umowie, że wysokość zobowiązania, którego przedmiotem od początku jest suma pieniężna, zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości. W orzecznictwie sądowym zgodnie przyjmuje się przy tym, że w omawianym przepisie chodzi o pieniądz polski, a innym miernikiem wartości może być również waluta obca (wyroki SN w sprawie I CSK 4/07, I CSK 139/17, uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 339/06).

Postanowienia umowy wyraźnie wskazują, że Bank udziela kredytu w złotych polskich, a jego spłata następuje przez pobieranie należnych rat z rachunku prowadzonego również w tej walucie. Stąd nie budzi wątpliwości Sądu, że strony zamierzały zawrzeć umowę kredytu bankowego w tej właśnie walucie, która była jednocześnie walutą zobowiązania, jak i jego wykonania.

Umowa stron zawiera zatem elementy przedmiotowo istotne, które mieszczą się w konstrukcji umowy kredytu bankowego i stanowią jej w pełni dopuszczalny oraz akceptowany przez ustawodawcę wariant, o czym świadczy nadto wyraźne wskazanie tego rodzaju kredytów (indeksowanych i denominowanych) w treści art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 prawa bankowego oraz wprowadzenie art. 75b prawa bankowego, na podstawie nowelizacji tej ustawy, które to zmiany weszły w życie z dniem 26 sierpnia 2011 r.

Istotą kredytu indeksowanego - z którym mamy do czynienia na gruncie rozpoznawanej sprawy - jest dodatkowo to, że strony umówiły się, że kwota kapitału kredytu wyrażona początkowo w walucie polskiej (130.000,00 zł) zostanie, w drodze indeksacji, przeliczona na walutę obcą i oprocentowana w sposób wskazany z umowy. Powodowie wnioskowali o kredyt określając jego kwotę jako indeksowaną do waluty wymiennej, tj. franka szwajcarskiego (...), który został wypłacony zgodnie z umową w złotówkach, a wysokość zadłużenia w walucie kredytu (...), obliczana była według kursu kupna waluty względem waluty krajowej, tj. złotych polskich, w momencie wypłaty środków pieniężnych (§ 2 ust. 2 umowy). W momencie wypłaty kredytu w złotówkach, po stronie powodów powstało zatem zobowiązanie do zwrotu równowartości tej kwoty w walucie indeksacji.

W świetle postanowień umowy kredytu, zawartej pomiędzy stronami postępowania nie budzi wątpliwości, że strony zgodnie postanowiły, że kredyt adekwatnie do postulatu powodów zostanie im udzielony i wypłacony w złotych polskich i w tej samej walucie będzie odbywała się jego spłata, przy założeniu jednak, że w obu przypadkach będzie on indeksowany do kursu waluty obcej, czyli franka szwajcarskiego.

Mając na uwadze powyższe należy przyjąć, że faktyczna wysokość zobowiązania powodów była im znana w chwili podpisywania umowy. W umowie kredytu podpisanej w dniu 26 marca 2008 r. kwota kredytu została określona w § 2 ust. 1 umowy na kwotę 130.000,00 zł. Kredytobiorcy zobowiązani byli do zwrotu tego świadczenia (udzielonego i wykorzystanego kredytu), tyle że według wartości ustalonej w klauzuli indeksacyjnej, dopuszczalnej z punktu widzenia art. 69 Prawa bankowego. W sposób oczywisty jest to związane z ryzykiem, że na przestrzeni obowiązywania umowy dojdzie do zmiany wartości tej waluty w porównaniu do polskiego złotego. Ryzyko to rekompensowane jest niższym oprocentowaniem tego typu kredytów. Różnica pomiędzy kursem kupna, a kursem sprzedaży waluty jest też oczywista dla każdego przeciętnego konsumenta. W tym miejscu powołać się można na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 maja 2012r., (sygn. akt II CSK 429/11), z którego wynika, że biorący kredyt, zwłaszcza długoterminowy z przeliczeniem zobowiązań okresowych (rat spłacanego kredytu) według umówionej waluty (klauzula walutowa), ponosi ryzyko polegające albo na płaceniu mniejszych rat w walucie kredytu, albo większych, niż to wynika z obliczenia w tej walucie, gdyż na wysokość każdej raty miesięcznej wpływa wartość kursowa waluty kredytu w stosunku do waloryzacji tego kredytu. Oznacza to, że w umowę kredytu bankowego, co do zasady, wpisana jest niepewność, co do wielkości ostatecznych kosztów udzielonego kredytu, które wiążą się z jego udzieleniem i które ostatecznie obciążą kredytobiorcę.

W ocenie Sądu, wykorzystanie mechanizmu indeksacji, co do zasady nie narusza ani natury prawa bankowego, ani przepisów Prawa Bankowego. Nowelizacja Prawa Bankowego z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz. U. z 2011.165.984), także dopuszcza zawieranie umów kredytów indeksowanych do walut, jednak od tego czasu w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, essentialia negotii umowy stanowi też zawarcie szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a). Umowy kredytów indeksowanych do waluty obcej mogły i nadal mogą funkcjonować w obrocie i same w sobie nie są sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami ustawy - prawo bankowe.

Wszystkie przedstawione powyżej okoliczności, pozwalają przyjąć, że powodowie mieli świadomość rodzaju zawartej z pozwanym bankiem umowy kredytu, ale także związanych z konsekwencji prawnych i finansowych.

Nadto wskazać należy, że umowa stron jest dopuszczalna w świetle treści art. 353¹ k.c., zgodnie z którym strony zawierając umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Istota zawartej przez strony umowy polegała na stworzeniu przez Bank możliwości wykorzystania przez powodów określonej kwoty pieniędzy w walucie polskiej z obowiązkiem zwrotu w określonym czasie jej równowartości wyrażonej przez odniesienie do miernika w postaci kursu waluty szwajcarskiej. Brak przy tym podstaw do przyjęcia, że był to kredyt w walucie obcej, niezależnie od tego, w jaki sposób, z jakich źródeł i w jakiej walucie powodowie pozyskiwali środki na spłacenie pozwanemu kwoty kredytu, a nadto jak pozwany księgował te kredyty w swoich księgach rachunkowych po ich udzieleniu, skoro przedmiotem zobowiązań obu stron od początku była waluta polska.

Ryzyko zmiany kursu waluty obcej przyjętej jako miernik wartości świadczenia w walucie polskiej z zasady może wywoływać konsekwencje dla obu stron – w przypadku podwyższenia kursu, podwyższając wartość zobowiązania kredytobiorcy w stosunku do pierwotnej kwoty wyrażonej w walucie wypłaty, a w przypadku obniżenia kursu - obniżając wysokość jego zadłużenia w tej walucie, a tym samym obniżając wysokość wierzytelności Banku z tytułu spłaty kapitału kredytu w stosunku do kwoty wypłaconej.

Mając na uwadze powyższe nie sposób uznać, aby konstrukcja umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej była sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego, skoro ryzyko takiego ukształtowania stosunku prawnego obciąża, co do zasady, obie strony. Nie ma również przeszkód, by strony w umowie określiły sposób ustalania kursu dla uniknięcia wątpliwości na tym tle w toku wykonywania umowy. Umowy tego rodzaju wiążą się ze znacznym ryzykiem dla kredytobiorców, ale na poziomie porównywalnym z niewątpliwie dopuszczonym przez prawo kredytem walutowym, wypłacanym i spłacanym w (...). Powodowie, zawierając umowę kredytu, nie znajdowali się w nietypowej sytuacji, w szczególności nie działali w warunkach konieczności finansowej.

Zamieszczenie postanowień w tym zakresie samo w sobie nie narusza zatem przepisów prawa, zasad współżycia społecznego, ani nie jest sprzeczne z naturą zobowiązania kredytowego.

Istotą sporu stron nie jest jednak sama konstrukcja umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, ale sposób konstrukcji mechanizmu indeksacji zastosowany przez pozwanego w umowie zawartej ze stroną powodową.

Zgodnie z art. 385¹ k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszając jego interesy, nie są wiążące, jeżeli nie zostały uzgodnione indywidualnie (§ 1). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, co w szczególności odnosi się do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Zgodnie z utrwalonym już stanowiskiem orzecznictwa „wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem będą klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść”, przy czym dla uznania, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona wymagałoby wykazania, że „konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego”, a „konkretny zapis był z nim negocjowany” (vide - wyrok SA w Warszawie z 14.06.2013 r. w sprawie VI ACa 1649/12). Brak "uzgodnienia indywidualnego" dla postanowień inkorporowanych do umowy ma miejsce nie tylko wtedy, gdy konsument związany jest wzorcem z mocy art. 384 k.c., ale także wtedy, gdy doszło - za zgodą obu stron - do inkorporowania wzorca, albo niektórych jego postanowień, do treści umowy. W takiej bowiem sytuacji można mówić o "postanowieniach umowy przejętych

z wzorca". Takie postanowienia wzorca, mimo odmiennego od określonego w art. 384 k.c. trybu wiązania, nadal nie są postanowieniami "uzgodnionymi indywidualnie", chyba że konsument miał na ich treść "rzeczywisty wpływ". "Rzeczywisty wpływ" konsumenta nie zachodzi, jeżeli "wpływ" ten polega na tym, że konsument dokonuje wyboru spośród alternatywnych klauzul sformułowanych przez przedsiębiorcę (W. Popiołek: Kodeks cywilny Komentarz do art. 1-449 10. Tom I, red. prof. dr hab. Krzysztof Pietrzykowski, 2015, Wydawnictwo: C.H. Beck, Wydanie: 8; M. Bednarek, w: System PrPryw, t. 5, 2013, s. 761; M. Jagielska, Nowelizacja Kodeksu cywilnego: kontrola umów i wzorców umownych, MoP 2000, Nr 11; M. Lemkowski, Materialna ochrona konsumenta).

W sprawie było poza sporem, że kredytobiorcy w dacie zawierania umowy kredytu, występowali jako konsumenci. Okoliczność ta nie była w szczególności kwestionowana przez pozwanego. W świetle materiału dowodowego sprawy, w szczególności zeznań powodów, a także umowy o kredyt na cele mieszkaniowe (...) nr (...), nie powinno budzić także wątpliwości, iż przy zawarciu umowy pozwany posłużył się wzorcem umownym, a kredytobiorca nie miał żadnego realnego wpływu na ukształtowanie postanowień umownych, poza wyrażoną w PLN kwotą kredytu oraz liczbą rat spłaty. Brak także dowodu by postanowienia umowy, w tym odnoszące się do mechanizmu indeksacji, a w szczególności kwestionowane w pozwie postanowienia § 2 ust. 1, § 2 ust. 2, § 2 ust. 3, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2 zdanie drugie, trzecie i czwarte umowy były wynikiem porozumienia stron, tj. wspólnego ustalenia ostatecznego brzmienia klauzuli, w wyniku rzetelnych negocjacji w ramach, których konsument miał realny wpływ na treść określonego postanowienia umownego (vide – m.in. postan. SN z 06.03.2019r., I CSK 462/18).

Wobec powyższego należało dokonać oceny czy zakwestionowane w pozwie postanowienia umowy istotnie kształtowały prawa i obowiązki konsumenta (powodów)

w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszały ich interesy. Odpowiedź na powyższe musi być w ocenie Sądu twierdząca, zgodna z twierdzeniami pozwu.

W § 2 ust. 1 umowy wskazano, że na wniosek kredytobiorcy bank udziela mu kredytu w kwocie 130.000,00 zł denominowanego (waloryzowanego) w walucie (...), na okres 360 miesięcy od dnia 26.03.2008 r. do dnia 05.03.2038 r. na zasadach określonych w Umowie i (...), wliczając w to: okres wykorzystania kredytu: 0 miesięcy, okres karencji w spłacie kredytu: 0 miesięcy, okres spłaty kredytu wraz z należnymi odsetkami: 359 miesięcy. W § 2 ust. 2 wskazano, że kwota kredytu waloryzowanego w (...) lub transzy kredytu zostanie określona według kursu kupna dewiz dla wyżej wymienionej waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu. Z kolei w ust. 3 wskazano, że o wysokości wykorzystanego kredytu waloryzowanego w walucie (...), wysokości odsetek w okresie karencji oraz wysokości rat kapitałowo-odsetkowych w wyżej wymienionej walucie Bank poinformuje kredytobiorcę w terminie 7 dni od całkowitego wykorzystania kredytu na zasadach określonych w (...).

W § 4 ust. 1a umowy wskazano, że kredyt wykorzystywany jest w złotych, przy jednoczesnym przeliczeniu kwoty kredytu według kursu kupna dewiz dla (...) zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania kredytu.

W § 9 ust. 2 we wskazanej części zawarto, że wysokość rat kapitałowo-odsetkowych określona jest w (...). Spłata rat kapitałowo-odsetkowych dokonywana jest w złotych po uprzednim przeliczeniu rat według kursu sprzedaży dewiz dla (...) zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku z dnia spłaty. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych w złotych zależy od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla (...) obowiązującego w Banku w dniu spłaty, a tym samym zmiana wysokości w/w kursu waluty ma wpływ na ostateczną wysokość spłaconego przez kredytobiorcę kredytu.

Umowa o kredyt na cele mieszkaniowe (...) nr (...) w żadnym miejscu nie informowała o sposobie ustalania kursu kupna i kursu sprzedaży przez pozwany Bank.

Jak wynika z powyższego kurs waluty szwajcarskiej, służący do przeliczania poszczególnych rat kapitałowo – odsetkowych, a także do ustalenia wysokości zadłużenia kredytobiorców w tej walucie, określany był samodzielnie przez pozwany Bank, kredytobiorcy nie tylko nie mieli żadnego wpływu na ten mechanizm, ale nie posiadali także żadnej wiedzy na temat sposobu dokonywania przez Bank ustaleń w zakresie kursu sprzedaży i kursu kupna waluty. W ocenie Sądu, przesądza to o abuzywnym charakterze w/w postanowień umowy, tj., iż kształtowały one prawa i obowiązki konsumenta (powodów)

w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszały ich interesy. Wyraża się to w tym, że przesłanki ustalenia określonej wysokości stosowanych kursów kupna i sprzedaży waluty nie zostały precyzyjnie, jasno i dokładnie określone w zapisach umowy stron, natomiast zmiana sposobu ustalania kursu pozostawała w zasięgu możliwości banku bez konieczności uzgadniania go ze swoimi klientami. Stąd postanowienia umowy, które przewidywały przyjęcie kursu kupna i kursu sprzedaży z tabeli kursów banku, jako zastrzegające dla banku swobodę kształtowania wysokości zobowiązania kredytowego muszą być uznane za abuzywne. W istocie naruszają one bowiem równość kontraktową stron i przerzucają na klienta banku całe ryzyko zmiany kursu waluty. Nie ma przy tym znaczenia, czy z takiej możliwości pozwany Bank skorzystał. Dla uznania postanowienia umownego za niedozwolone wystarczy bowiem taka jego konstrukcja, która prowadzi do obiektywnej możliwości rażącego naruszenia interesów konsumenta.

Bez znaczenia pozostaje również sposób wykonania umowy stron w tym zakresie, w szczególności to, czy kursy stosowane u pozwanego w jej trakcie odpowiadały kursom rynkowym. W tym kierunku zbędne było w szczególności zasięgnięcie opinii biegłego. Zgodnie z art. 385² k.c. ewentualna abuzywność postanowień umowy podlega bowiem badaniu na datę jej zawarcia z uwzględnieniem towarzyszących temu okoliczności i innych umów pozostających w związku z umową objętą badaniem (por. uchwała SN z 20.06.2018 r. w sprawie III CZP 29/17).

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, że postanowienia umowy i Regulaminu kredytowania dotyczące stosowania dwóch różnych rodzajów kursów, które mogły być swobodnie ustalane przez jedną ze stron umowy nie zostały uzgodnione indywidualnie

z kredytobiorcą (powodami), a w zakresie przewidującym do rozliczenia wypłat kurs kupna, a do rozliczenia spłat kurs sprzedaży - ustalane samodzielnie przez bank – kształtowały zobowiązanie kredytobiorcy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. W konsekwencji, zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. miały one charakter niedozwolony, a tym samym od początku i mocy samego prawa nie wiązały powodów.

Należy przy tym jednoznacznie wskazać, że oceny abuzywności dokonuje się na datę dokonania czynności – zawarcia umowy, a okoliczności, które zaistniały po zawarciu umowy, nie mają znaczenia dla oceny abuzywności postanowienia (tak Sąd Najwyższy w uchwale

7 sędziów z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, Biuletyn Sądu Najwyższego 2018/6/9, tak też (...) w wyroku z 20 września 2017 r., C-186/16).

Należy uznać, że zakwestionowane postanowienia umowy kredytowej dotyczyły przy tym świadczenia głównego stron (vide – wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 lutego 2022 r., I ACa 143/21), co znajduje potwierdzenie w licznych orzecznictwie Sądu Najwyższego, a także w wyroku (...) z dnia 10 czerwca 2021 r. wydanym w sprawie C-609/19. Okoliczność ta nie uniemożliwia jednak oceny tych klauzul pod kątem abuzywności. Postanowienia zawierające świadczenia główne także podlegają takiemu badaniu, o ile zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny (art. 385¹ § 1 k.c.).

Takie rozwiązanie ustawowe wywodzi się z art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich i opiera się na założeniu, że postanowienia określające główne świadczenia stron zazwyczaj odzwierciedlają rzeczywistą wolę konsumenta, bo do ich treści strony przywiązują z reguły największą wagę. Z tych właśnie przyczyn wymóg transparentności powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko to, by umowa była zrozumiała dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także by mógł on na jej podstawie oszacować - w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria - konsekwencje ekonomiczne wynikającego z niej zobowiązania (zob. np. wyroki (...) z dnia 20 września 2017 r., C-186/16 pkt 43-45 oraz z dnia 30 kwietnia 2014 r., C-26/13 pkt 71-73 oraz 75).

Z tą ostatnią sytuacją mamy do czynienia w przypadku analizowanych postanowień umowy odnoszących się do mechanizmu indeksacji (klauzuli waloryzacyjnej).

Z kolei w wyroku z 26 marca 2019 r. w sprawach C 70/17 i C 179/17 ((...) SA przeciwko A. S. S. oraz (...) SA przeciwko A. L. M. i V. R. R., pkt 54) Trybunał Sprawiedliwości UE wykluczył z kolei, by sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach. Oznacza to, że nieuprawnione byłoby zastąpienie przez sąd postanowień niedozwolonych innymi, polegającymi np. na odwołaniu się do kursu walut stosowanego przez Narodowy Bank Polski. Możliwość takiej zmiany umowy przez sąd stałaby w sprzeczności z celami prewencyjnymi dyrektywy 93/13, gdyż przedsiębiorcy wiedzieliby, że nawet w razie zastosowania klauzuli niedozwolonej umowa zostanie skorygowana przez sąd w sposób możliwie najlepiej odpowiadający ich woli, a jednocześnie dopuszczalny w świetle przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18).

Oznacza to, że postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji podlegają kontroli w celu stwierdzenia, czy nie mają charakteru niedozwolonego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W przypadku uznania ich za niedozwolone, a tym samym za niewiążące kredytobiorcę, konieczne staje się też rozważenie skutków tego stanu rzeczy.

W ocenie Sądu, eliminacja z umowy wskazanych postanowień odnoszących się do mechanizmu indeksacji powoduje sytuację, w której luki te nie mogą być uzupełnione.

W szczególności takiej możliwości nie daje przepis art. 358 § 2 k.c., który dotyczy możliwości określenia kursu waluty obcej, w której zostało wyrażone zobowiązanie, w przypadku spełnienia świadczenia w walucie polskiej. Nie ma natomiast zastosowania do sytuacji, w której dochodzi do przeliczenia wysokości zobowiązania z waluty polskiej na walutę obcą. Poza tym, wskazany przepis nie obowiązywał w dacie zawarcia umowy (wszedł w życie z dniem 24 stycznia 2009 r.). Uznanie pewnych postanowień umownych za niedozwolone skutkuje ich wyeliminowaniem z umowy już od daty jej zawarcia, co czyni niemożliwym zastosowanie przepisu, który wówczas nie obowiązywał. Brak jest także możliwości odwołania się do zasad współżycia społecznego czy ustalonych zwyczajów (art. 56 i 65 k.c.).

Stąd, w ocenie Sądu, po usunięciu z umowy wskazanych powyżej niedozwolonych postanowień umownych, dalsze wykonywanie umowy nie jest możliwe. W tym zakresie Sąd podziela stanowisko, iż w tej sytuacji brak koniecznych składników umowy kredytu z art. 69 ustawy – Prawo bankowe, do których należą: oddanie przez Bank do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel oraz zwrot przez kredytobiorcę kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Eliminacja abuzywnych postanowień umowy uniemożliwi bowiem ustalenie wysokości poszczególnych rat kredytu, co należy do essentialia negotii tej umowy. Eliminacja tych postanowień będzie oznaczała także zaniknięcie ryzyka walutowego, będącego podstawowym elementem umowy kredytu waloryzowanego do innej waluty, to z kolei skutkować będzie tak daleko idącym przekształceniem umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, że należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, Nr 11, poz. 134). Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością) - wyrok SN z 11.12.2019 r., V CSK 382/18, LEX nr 2771344.

W okolicznościach sprawy należy także mieć na uwadze, że eliminacja z umowy postanowień dotyczących waloryzacji do waluty (...) odniesie także skutek w zakresie oprocentowania umowy. Stosownie do §8 ust. 1 umowy, oprocentowanie kredytu w całym okresie kredytowania jest zmienne i stanowiło sumę zmiennej stawki odniesienia oraz stałej marży Banku w wysokości 1,80 punktów procentowych. Z kolei zmienną stawkę odniesienia, zgodnie z §8 ust. 5, określono jako LIBOR 3 – miesięczny bez wskazania jakiej waluty miał on dotyczyć. Zważywszy, iż kredyt był waloryzowany do waluty (...), należy przyjąć, iż miał to być LIBOR 3 – miesięczny dla tej waluty. Zauważyć przy tym należy, że zgodnie z definicją LIBOR (L. I. R.) to referencyjna stopa oprocentowania, po jakiej kredytów udzielają sobie na rynku międzynarodowym w L. cztery główne banki: (...), Bank of T., B. i N. W.. Wskaźnik ustalany jest o godzinie 11:00 (...), czyli o godzinie 10 czasu środkowoeuropejskiego (obowiązującego także w Polsce) i oblicza się go jako średnią arytmetyczną oprocentowania deklarowanego przez banki biorące udział w londyńskim panelu międzybankowym. Stawki LIBOR wyznaczają koszt pieniądza w zakresie 7 tenorów czasowych – ON, 1W, 1M, 2M, 3M, 6M, 1R, wskazujących na okresy kredytowania, gdzie stawka LIBOR ON dotyczy jednego dnia, LIBOR 1M jednego miesiąca, odpowiednio LIBOR 3M trzech miesięcy, a LIBOR 1R jednego roku. Należy przy tym mieć na uwadze, iż stawki LIBOR ustalone są oddzielenie dla każdej waluty, w szczególności oddzielnie dla znajdujących zastosowanie przy wyznaczaniu oprocentowania kredytów hipotecznych w walutach takich jak frank szwajcarski (...), funt brytyjski (...), dolar amerykański (USD), jen japoński (...) oraz euro (EUR).

Stąd eliminacja z umowy postanowień wskazujących na odniesienie do waluty (...), będzie skutkowałą również brakiem możliwości ustalenia „zmiennej stawki odniesienia” dla oprocentowania kredytu. Z kolei powyższe będzie skutkowało brakiem możliwości ustalenia oprocentowania kredytu, a tym samym zaistnieniem sytuacji, w której pozostała część umowy, po eliminacji postanowień abuzywnych, nie będzie spełniała wymogów określonych w art. 69 ustawy Prawo bankowe, tj. nie będzie określała wysokości oprocentowania kredytu i warunków jego zmiany. Tym samym należy dojść do wniosku, iż dalsze wykonanie takiej umowy nie będzie możliwe jako sprzecznej z prawem w rozumieniu art. 58§1 k.c.

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 189 k.p.c. przy zastosowaniu art. 385¹ k.c. Sąd ustalił w punkcie I wyroku, że umowa kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) z dnia 26 marca 2008 r. zawarta przez powodów z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W., poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. – jest nieważna.

Uwzględnienie żądania powodów ustalenia nieważności umowy kredytu dezaktualizuje potrzebę odnoszenia się do żądania ewentualnego.

Wobec uznania, że umowa podlega unieważnieniu bezprzedmiotowe stało się przy tym odnoszenie się do podniesionych przez pozwanego zarzutów przedawnienia roszczenia ewentualnego. Z kolei z racji niezgłoszenia przez powodów roszczenia finansowego wynikającego z nieważności umowy kredytowej bezzasadne było również odnoszenie się do zarzutów zatrzymania i potrącenia.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 §1, §1¹ i §3 k.p.c. poprzez obciążanie pozwanego obowiązkiem ich zwrotu na rzecz powodów w całości, stosownie do wyniku procesu. Z tego względu Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 11.834 zł, o czym orzekł w punkcie II wyroku. Koszty procesu po stronie powodów obejmowały uiszczoną opłatę od pozwu (1.000 zł), opłatę od pełnomocnictw (34 zł), wynagrodzenie pełnomocnika (radca prawny) w stawce wynikającej z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (5.400 zł).

sędzia Tomasz Cichocki